УДК 616.89-008.441.13-08-06:615.214

С. Д. Чугай, *заочний аспірант відділу клінічної та соціальної наркології*
ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України» (м. Харків)

ДИНАМІКА ВИРАЗНОСТІ АЛКОГОЛЬНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ У ОБСТЕЖЕНИХ ОСІБ ПРОТЯГОМ ЛІКУВАННЯ АНТИКОНВУЛЬСАНТАМИ (за результатами використання методики ADS)

Проведено порівняння 90 чоловіків у віці 20—60 років, які страждали на алкогольну залежність, з них 60 осіб отримували антиконвульсант топілепсин у супроводі технології BRENDA (група № 1), ще 30 осіб отримували антиконвульсант карбамазепін також у супроводі технології BRENDA (група № 2). Оцінка важкості алкогольної залежності за шкалою ADS та її динаміка протягом спостереження показала, що протягом 4-х візитів достовірної різниці поміж оцінкою важкості алкогольної залежності серед пацієнтів обох груп порівняння не виявлено. Достовірна різниця з'являється лише на п'ятому візиті. В той же час необхідно відмітити, що достовірна різниця поміж обстеженими обох груп має місце і на інших візитах при аналізі окремих відповідей на запитання шкали ADS. І лише стосовно всього 4-х запитань шкали достовірні розбіжності мали місце на всіх візитах.

Ключові слова: виразність алкогольної залежності, підтримувальна терапія, антиконвульсанти

Сьогодні очевидно, що існує континуум станів, пов'язаних з вживанням алкоголю. При цьому межі між ними досить умовні і становлять приклад домовленості вчених про положення, строге визначення якого на даному етапі розвитку науки неможливе. Тобто, будь-яке зниження вживання алкоголю, при будь-якому стані (залежність, вживання із шкідливими наслідками, зловживання тощо) слід розглядати як позитивне явище та, відповідно, як безперечно гідну мету лікування. Незважаючи на очевидність даного положення, з точки зору повсякденної свідомості, воно може привести до зміни вітчизняної наркологічної парадигми, в якій єдиною гідною метою лікування визнається виключно повна відмова від вживання алкоголю [1—4].

Мета дослідження: вивчити динаміку виразності алкогольної залежності у осіб, залежних від алкоголю, протягом лікування антиконвульсантами (за результатами використання шкали ADS).

В динаміці на етапі підтримувальної терапії проведено порівняння 90 чоловіків у віці 20—60 років, які страждали на алкогольну залежність, з них 60 осіб отримували антиконвульсант топілепсин у супроводі технології BRENDA [14] (група № 1), ще 30 осіб отримували антиконвульсант карбамазепін також у супроводі технології BRENDA (група № 2).

Оцінка важкості алкогольної залежності за шкалою ADS та її динаміка протягом спостереження наведена в табл. 1 та на рис. 1. Так, протягом 4-х візитів достовірної різниці поміж оцінкою важкості алкогольної залежності серед пацієнтів обох груп порівняння не виявлено (на візиті № 1 показник важкості алкогольної залежності склав в середньому 26,22 ± 1,09 бали у пацієнтів групи № 1 проти 25,57 ± 0,90 бали в групі № 2; на візиті № 2 — 26,10 ± 1,08 бали у пацієнтів групи № 1 проти 27,83 ± 0,97 бали в групі № 2; на візиті № 3 — 25,53 ± 1,11 бали проти 27,03 ± 0,90 бали відповідно; на візиті № 4 — 23,22 ± 0,95 бали проти 25,33 ± 1,10 бали відповідно).

Достовірна різниця з'являється лише на п'ятому візиті — 19,62 ± 0,57 бали у пацієнтів групи № 1 проти 22,07 ± 0,89 бали в групі № 2 ($p < 0,05$), що дозволяє визначати необхідність тих чи інших умов лікування. В той же час необхідно відмітити, що достовірна різниця поміж обстеженими обох груп має місце і на інших візитах при аналізі окремих відповідей на запитання анкети.

Таблиця 1

Динаміка середньої важкості алкогольної залежності за шкалою ADS в групах порівняння протягом спостереження

	Група № 1	Група № 2
Візит № 1	26,22 ± 1,09	25,57 ± 0,90
Візит № 2	26,10 ± 1,08	27,83 ± 0,97
Візит № 3	25,53 ± 1,11	27,03 ± 0,99
Візит № 4	23,22 ± 0,95	25,33 ± 1,10
Візит № 5	19,62 ± 0,57	22,07 ± 0,89

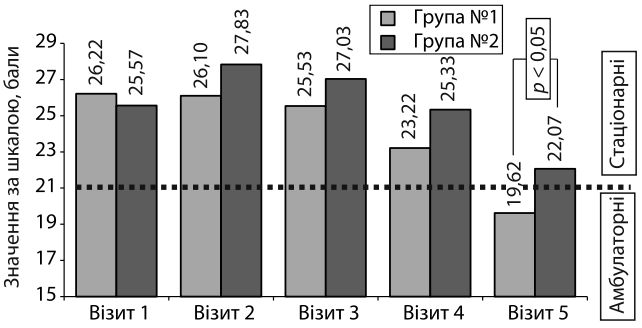

Рис. 1. **Динаміка середньої важкості алкогольної залежності за шкалою ADS в групах порівняння протягом спостереження**

Як видно з таблиць 2 та 3, достовірні розбіжності поміж пацієнтами групи № 1 та групи № 2 стосувались цілої низки відповідей на запитання шкали ADS протягом спостереження. Так, на візиті № 5 71,67 % пацієнтів групи № 1 та 50,00 % пацієнтів групи № 2 відмічали, що за останні три місяці не чули, не бачили, не відчували чогось, чого насправді не було, не відчували тривоги, занепокоєння, крайню збудженість. На візиті № 4 21,67 % та 6,67 % пацієнтів відповідно відмічали, що одного разу відчували в результаті прийому алкоголю жар чи пітливість (лихоманку); декілька разів — на візиті № 2 (83,33 % та 100,00 % відповідно); на візиті № 4 (75,00 % та 93,33 % відповідно).

На візиті № 5 73,33 % та 50,00 % пацієнтів відповідно відмічали, що за останні три місяці їм не доводилось в результаті прийому алкоголю бачити те, чого не було в дійсності, в той час як на візиті № 1 25,00 % та 6,67 % відповідно декілька разів в результаті прийому алкоголю бачили те, чого не було в дійсності. На візиті № 2 (70,00 % та 96,67 % відповідно), на візиті № 3 (66,67 % и 96,67 % відповідно), на візиті № 5 (20,00 % и 40,00 % відповідно) відмічали, що впадали в паніку від страху, що під рукою могло не знайтися алкоголю, коли він був потрібен.

© Чугай С. Д., 2013

Таблиця 2

Динаміка частоти різних варіантів відповідей на запитання шкали ADS протягом спостереження в групі № 1

Запитання шкали ADS	Варіанти відповіді на запитання шкали ADS	Частота різних варіантів відповідей на запитання шкали ADS									
		В абс. величинах, осіб					У відносних величинах, відсотків				
		Візит № 1	Візит № 2	Візит № 3	Візит № 4	Візит № 5	Візит № 1	Візит № 2	Візит № 3	Візит № 4	Візит № 5
1. Скільки Ви випили в останній раз?	достатньо, щоб отримати «кайф»	3	1	6	13	36	5,00	1,67	10,00	21,67	60,00
	достатньо, щоб сп'яніти	34	36	35	34	21	56,67	60,00	58,33	56,67	35,00
	достатньо, щоб відключитися	23	23	19	13	2	38,33	38,33	31,67	21,67	3,33
2. Чи часто у Вас буває похмілля вранці у неділю чи в понеділок?	ні	2	4	3	3	5	3,33	6,67	5,00	5,00	8,33
	так	58	56	56	57	55	96,67	93,33	93,33	95,00	91,67
3. Чи тремтите Ви, коли ви тверезієте (тремтять руки, внутрішнє тремтіння)?	ні	0	0	2	1	1	0,00	0,00	3,33	1,67	1,67
	іноді	31	33	37	44	56	51,67	55,00	61,67	73,33	93,33
	часто	29	27	21	14	3	48,33	45,00	35,00	23,33	5,00
4. Чи відчуваєте Ви фізичні негаразди (наприклад, блювоту, спазми у шлунку) в результаті прийому алкоголю?	ні	3	1	2	1	2	5,00	1,67	3,33	1,67	3,33
	іноді	36	38	41	47	58	60,00	63,33	68,33	78,33	96,67
	завжди	21	21	17	12	0	35,00	35,00	28,33	20,00	0,00
5. Чи була у Вас біла гарячка, тобто Ви чули, бачили або відчували щось, чого насправді не було, чи відчували Ви тривогу, неспокій, крайнє збудження?	ні	38	39	39	40	43	63,33	65,00	65,00	66,67	71,67
	іноді	13	13	12	12	13	21,67	21,67	20,00	20,00	21,67
	декілька разів	9	8	9	8	4	15,00	13,33	15,00	13,33	6,67
6. Коли Ви вип'єте, чи доводилось Вам спотикатися, похитуватися, ходити нетвердою ходою?	ні	4	3	3	3	4	6,67	5,00	5,00	5,00	6,67
	іноді	33	35	38	42	53	55,00	58,33	63,33	70,00	88,33
	часто	23	22	19	15	3	38,33	36,67	31,67	25,00	5,00
7. В результаті прийому алкоголю, чи відчували Ви жар та пітливість (лихоманку)?	ні	4	5	3	2	2	6,67	8,33	5,00	3,33	3,33
	одного разу	6	5	9	13	22	10,00	8,33	15,00	21,67	36,67
	декілька разів	50	50	48	45	36	83,33	83,33	80,00	75,00	60,00
8. Чи доводилось Вам в результаті прийому алкоголю бачити те, чого не було в дійсності?	ні	40	39	40	44	44	66,67	65,00	66,67	73,33	73,33
	одного разу	5	5	4	5	7	8,33	8,33	6,67	8,33	11,67
	декілька разів	15	16	16	11	9	25,00	26,67	26,67	18,33	15,00
9. Чи впадаєте Ви в паніку від страху, що у Вас під рукою може не бути алкоголю, коли він Вам потрібен?	ні	20	19	20	41	48	33,33	31,67	33,33	68,33	80,00
	так	39	42	40	19	12	65,00	70,00	66,67	31,67	20,00
10. Чи доводилось Вам відчувати провали в пам'яті (без втрати свідомості) в результаті прийому алкоголю?	ні	0	0	2	1	1	0,00	0,00	3,33	1,67	1,67
	іноді	41	41	42	47	58	68,33	68,33	70,00	78,33	96,67
	часто	18	19	16	12	1	30,00	31,67	26,67	20,00	1,67
	майже завжди	1	0	0	0	0	1,67	0,00	0,00	0,00	0,00
11. Чи носите Ви з собою пляшку або тримаєте її під рукою?	ні	4	5	5	5	16	6,67	8,33	8,33	8,33	26,67
	іноді	56	55	54	55	44	93,33	91,67	90,00	91,67	73,33
	більшу частину часу	0	0	1	0	0	0,00	0,00	1,67	0,00	0,00
12. Після періоду утримання (без спиртного) чи починаєте Ви знову багато пити?	ні	1	1	1	2	14	1,67	1,67	1,67	3,33	23,33
	іноді	51	53	52	57	45	85,00	88,33	86,67	95,00	75,00
	майже завжди	7	6	7	1	1	11,67	10,00	11,67	1,67	1,67
13. Чи доводилось Вам відключатися в результаті прийому алкоголю в останні 12 місяців?	ні	2	2	3	3	4	3,33	3,33	5,00	5,00	6,67
	одного разу	15	12	9	21	27	25,00	20,00	15,00	35,00	45,00
	більше одного разу	43	46	48	36	29	71,67	76,67	80,00	60,00	48,33
14. Чи спостерігались у Вас судоми (припадки) після періоду запою?	ні	40	40	42	41	41	66,67	66,67	70,00	68,33	68,33
	так	8	10	10	11	18	13,33	16,67	16,67	18,33	30,00
	декілька разів	12	9	8	8	1	20,00	15,00	13,33	13,33	1,67
15. Чи випиваєте Ви протягом дня?	ні	20	18	18	29	51	33,33	30,00	30,00	48,33	85,00
	так	40	42	42	31	9	66,67	70,00	70,00	51,67	15,00
16. Чи втрачали Ви чіткість та ясність мислення після періодів тяжкого пияцтва?	ні	2	3	1	1	1	3,33	5,00	1,67	1,67	1,67
	так, на декілька годин	25	25	27	36	53	41,67	41,67	45,00	60,00	88,33
	так, на один або два дні	32	33	32	23	6	53,33	55,00	53,33	38,33	10,00
	так, на багато днів	1	0	0	0	0	1,67	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження табл. 2

Запитання шкали ADS	Варіанти відповіді на запитання шкали ADS	Частота різних варіантів відповідей на запитання шкали ADS									
		В абс. величинах, осіб					У відносних величинах, відсотків				
		Візит № 1	Візит № 2	Візит № 3	Візит № 4	Візит № 5	Візит № 1	Візит № 2	Візит № 3	Візит № 4	Візит № 5
17. Чи відчували Ви прискорене серцебиття в результаті прийому алкоголю?	ні	1	1	1	0	1	1,67	1,67	1,67	0,00	1,67
	так	32	32	31	37	30	53,33	53,33	51,67	61,67	50,00
	декілька разів	27	27	28	22	29	45,00	45,00	46,67	36,67	48,33
18. Чи думаєте Ви постійно про алкоголь та про те, як би випити?	ні	26	26	28	48	52	43,33	43,33	46,67	80,00	86,67
	так	34	33	32	12	8	56,67	55,00	53,33	20,00	13,33
19. Чи доводилось Вам в результаті прийому алкоголю чути те, чого не було в дійсності?	ні	47	45	47	48	45	78,33	75,00	78,33	80,00	75,00
	так	3	2	2	2	12	5,00	3,33	3,33	3,33	20,00
	декілька разів	10	11	11	10	3	16,67	18,33	18,33	16,67	5,00
20. Чи відчували Ви дивні та лякаючи відчуття коли випивали?	ні	16	18	17	16	17	26,67	30,00	28,33	26,67	28,33
	раз чи два	40	39	40	41	43	66,67	65,00	66,67	68,33	71,67
	часто	4	3	3	2	0	6,67	5,00	5,00	3,33	0,00
21. Чи доводилось Вам в результаті прийому алкоголю відчувати істот, які повзають по тілу (жуків, павуків тощо), яких не було в дійсності?	ні	43	45	43	45	46	71,67	75,00	71,67	75,00	76,67
	так	3	1	6	5	11	5,00	1,67	10,00	8,33	18,33
	декілька разів	14	14	11	10	3	23,33	23,33	18,33	16,67	5,00
22. Відносно провалів в пам'яті:	ні	0	0	1	1	1	0,00	0,00	1,67	1,67	1,67
	менше години	28	30	30	36	48	46,67	50,00	50,00	60,00	80,00
	декілька годин	32	29	27	22	11	53,33	48,33	45,00	36,67	18,33
	день або більше	0	1	2	1	0	0,00	1,67	3,33	1,67	0,00
23. Чи були у Вас безуспішні спроби кинути пити?	ні	0	1	1	1	0	0,00	1,67	1,67	1,67	0,00
	одного разу	20	19	20	21	14	33,33	31,67	33,33	35,00	23,33
	декілька разів	40	40	39	38	46	66,67	66,67	65,00	63,33	76,67
24. Чи швидко Ви п'єте алкогольні напої (залпом)?	ні	19	19	21	16	26	31,67	31,67	35,00	26,67	43,33
	так	41	41	39	44	34	68,33	68,33	65,00	73,33	56,67
25. Чи можете Ви зазвичай зупинитися після однієї-двох чарок (пляшок пива, бокалів вина)?	так	3	3	2	3	8	5,00	5,00	3,33	5,00	13,33
	ні	57	57	58	57	52	95,00	95,00	96,67	95,00	86,67

Таблиця 3

Динаміка частоти різних варіантів відповідей на запитання шкали ADS протягом спостереження в групі № 2

Запитання шкали ADS	Варіанти відповіді на запитання шкали ADS	Частота різних варіантів відповідей на запитання шкали ADS									
		В абс. величинах, осіб					У відносних величинах, відсотків				
		Візит № 1	Візит № 2	Візит № 3	Візит № 4	Візит № 5	Візит № 1	Візит № 2	Візит № 3	Візит № 4	Візит № 5
1. Скільки Ви випили в останній раз?	достатньо, щоб отримати «кайф»	2	1	4	4	21	6,67	3,33	13,33	13,33	70,00
	достатньо, щоб сп'яніти	19	16	17	16	8	63,33	53,33	56,67	53,33	26,67
	достатньо, щоб відключитися	9	13	9	10	1	30,00	43,33	30,00	33,33	3,33
2. Чи часто у Вас буває похмілля вранці у неділю чи в понеділок?	ні	1	1	1	1	2	3,33	3,33	3,33	3,33	6,67
	так	29	29	29	29	28	96,67	96,67	96,67	96,67	93,33
3. Чи тремтите Ви, коли ви тверезієте (тремтять руки, внутрішнє тремтіння)?	ні	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	іноді	17	14	19	20	28	56,67	46,67	63,33	66,67	93,33
	часто	13	16	11	9	2	43,33	53,33	36,67	30,00	6,67
4. Чи відчуваєте Ви фізичні негаразди (наприклад, блювоту, спазми у шлунку) в результаті прийому алкоголю?	ні	0	0	0	0	1	0,00	0,00	0,00	0,00	3,33
	іноді	20	16	19	21	29	66,67	53,33	63,33	70,00	96,67
	завжди	10	14	11	9	0	33,33	46,67	36,67	30,00	0,00
5. Чи була у Вас біла гарячка, тобто Ви чули, бачили або відчували щось, чого насправді не було, чи відчували Ви тривогу, неспокій, крайнє збудження?	ні	22	21	20	17	15	73,33	70,00	66,67	56,67	50,00
	іноді	5	5	5	8	11	16,67	16,67	16,67	26,67	36,67
	декілька разів	3	4	5	5	4	10,00	13,33	16,67	16,67	13,33

Продовження табл. 3

Запитання шкали ADS	Варіанти відповіді на запитання шкали ADS	Частота різних варіантів відповідей на запитання шкали ADS									
		В абс. величинах, осіб					У відносних величинах, відсотків				
		Візит № 1	Візит № 2	Візит № 3	Візит № 4	Візит № 5	Візит № 1	Візит № 2	Візит № 3	Візит № 4	Візит № 5
6. Коли Ви вип'єте, чи доводилось Вам спотикатися, похитуватися, ходити нетвердою ходою?	ні	3	2	2	2	0	10,00	6,67	6,67	6,67	0,00
	іноді	18	15	19	18	27	60,00	50,00	63,33	60,00	90,00
	часто	9	13	9	10	3	30,00	43,33	30,00	33,33	10,00
7. В результаті прийому алкоголю, чи відчували Ви жар та пітливість (лихоманку)?	ні	1	0	0	0	0	3,33	0,00	0,00	0,00	0,00
	одного разу	0	0	2	2	11	0,00	0,00	6,67	6,67	36,67
	декілька разів	29	30	28	28	19	96,67	100,00	93,33	93,33	63,33
8. Чи доводилось Вам в результаті прийому алкоголю бачити те, чого не було в дійсності?	ні	24	20	20	21	15	80,00	66,67	66,67	70,00	50,00
	одного разу	4	4	4	4	6	13,33	13,33	13,33	13,33	20,00
	декілька разів	2	6	6	5	9	6,67	20,00	20,00	16,67	30,00
9. Чи впадаєте Ви в паніку від страху, що у Вас під рукою може не бути алкоголю, коли він Вам потрібен?	ні	5	1	1	17	18	16,67	3,33	3,33	56,67	60,00
	так	24	29	29	13	12	80,00	96,67	96,67	43,33	40,00
10. Чи доводилось Вам відчувати провали в пам'яті (без втрати свідомості) в результаті прийому алкоголю?	ні	0	0	1	0	0	0,00	0,00	3,33	0,00	0,00
	іноді	24	22	23	23	29	80,00	73,33	76,67	76,67	96,67
	часто	5	8	6	7	1	16,67	26,67	20,00	23,33	3,33
	майже завжди	1	0	0	0	0	3,33	0,00	0,00	0,00	0,00
11. Чи носите Ви з собою пляшку або тримаєте її під рукою?	ні	1	0	0	0	5	3,33	0,00	0,00	0,00	16,67
	іноді	29	30	29	30	25	96,67	100,00	96,67	100,00	83,33
	більшу частину часу	0	0	1	0	0	0,00	0,00	3,33	0,00	0,00
12. Після періоду утримання (без спиртного) чи починаєте Ви знову багато пити?	ні	0	0	0	2	8	0,00	0,00	0,00	6,67	26,67
	іноді	27	26	26	28	22	90,00	86,67	86,67	93,33	73,33
	майже завжди	2	4	4	0	0	6,67	13,33	13,33	0,00	0,00
13. Чи доводилось Вам відключатися в результаті прийому алкоголю в останні 12 місяців?	ні	0	0	1	0	1	0,00	0,00	3,33	0,00	3,33
	одного разу	10	7	4	13	13	33,33	23,33	13,33	43,33	43,33
	більше одного разу	20	23	25	17	16	66,67	76,67	83,33	56,67	53,33
14. Чи спостерігались у Вас судоми (припадки) після періоду запою?	ні	24	19	20	15	11	80,00	63,33	66,67	50,00	36,67
	так	4	9	9	10	18	13,33	30,00	30,00	33,33	60,00
	декілька разів	2	2	1	5	1	6,67	6,67	3,33	16,67	3,33
15. Чи випиваєте Ви протягом дня?	ні	6	1	1	10	27	20,00	3,33	3,33	33,33	90,00
	так	24	29	29	20	3	80,00	96,67	96,67	66,67	10,00
16. Чи втрачали Ви чіткість та ясність мислення після періодів тяжкого пияцтва?	ні	1	0	0	0	0	3,33	0,00	0,00	0,00	0,00
	так, декілька годин	13	14	14	18	27	43,33	46,67	46,67	60,00	90,00
	так, на один чи два дні	15	16	16	12	3	50,00	53,33	53,33	40,00	10,00
	так, на багато днів	1	0	0	0	0	3,33	0,00	0,00	0,00	0,00
17. Чи відчували Ви прискорене серцебиття в результаті прийому алкоголю?	ні	0	0	0	0	1	0,00	0,00	0,00	0,00	3,33
	так	18	15	14	21	14	60,00	50,00	46,67	70,00	46,67
	декілька разів	12	15	16	8	15	40,00	50,00	53,33	26,67	50,00
18. Чи думаєте Ви постійно про алкоголь та про те, як би випити?	ні	9	5	6	22	22	30,00	16,67	20,00	73,33	73,33
	так	21	24	24	8	8	70,00	80,00	80,00	26,67	26,67
19. Чи доводилось Вам в результаті прийому алкоголю чути те, чого не було в дійсності?	ні	27	27	26	24	15	90,00	90,00	86,67	80,00	50,00
	так	3	1	2	1	12	10,00	3,33	6,67	3,33	40,00
	декілька разів	0	2	2	5	3	0,00	6,67	6,67	16,67	10,00
20. Чи відчували Ви дивні та лякаючи відчуття коли випивали?	ні	3	1	0	0	0	10,00	3,33	0,00	0,00	0,00
	раз чи два	26	29	30	30	30	86,67	96,67	100,00	100,00	100,00
	часто	1	0	0	0	0	3,33	0,00	0,00	0,00	0,00
21. Чи доводилось Вам в результаті прийому алкоголю відчувати істот, які повзають по тілу (жуків, павуків тощо), яких не було в дійсності?	ні	25	25	24	21	17	83,33	83,33	80,00	70,00	56,67
	так	3	1	5	5	11	10,00	3,33	16,67	16,67	36,67
	декілька разів	2	4	1	4	2	6,67	13,33	3,33	13,33	6,67

Продовження табл. 3

Запитання шкали ADS	Варіанти відповіді на запитання шкали ADS	Частота різних варіантів відповідей на запитання шкали ADS									
		В абс. величинах, осіб					У відносних величинах, відсотків				
		Візит № 1	Візит № 2	Візит № 3	Візит № 4	Візит № 5	Візит № 1	Візит № 2	Візит № 3	Візит № 4	Візит № 5
22. Відносно провалів в пам'яті:	ні	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	менше години	14	11	13	14	26	46,67	36,67	43,33	46,67	86,67
	декілька годин	16	18	16	15	4	53,33	60,00	53,33	50,00	13,33
	день чи більше	0	1	1	1	0	0,00	3,33	3,33	3,33	0,00
23. Чи були у Вас безуспішні спроби кинути пити?	ні	0	1	0	0	0	0,00	3,33	0,00	0,00	0,00
	одного разу	5	4	6	10	6	16,67	13,33	20,00	33,33	20,00
	декілька разів	25	25	24	20	24	83,33	83,33	80,00	66,67	80,00
24. Чи швидко Ви п'єте алкогольні напої (залпом)?	ні	6	4	5	2	10	20,00	13,33	16,67	6,67	33,33
	так	24	26	25	28	20	80,00	86,67	83,33	93,33	66,67
25. Чи можете Ви зазвичай зупинитися після однієї-двох чарок (пляшок пива, бокалів вина)?	так	0	0	0	1	6	0,00	0,00	0,00	3,33	20,00
	ні	30	30	30	29	24	100,00	100,00	100,00	96,67	80,00

Примітка: Вірогідні (p <0,05) відмінності з групою № 1 виділені заливкою сірого кольору

На візиті № 4 у 68,33 % пацієнтів групи № 1 та 50,00 % пацієнтів групи № 2 і на візиті № 5 у 68,33 % та 36,67 % відповідно не спостерігались судоми після періоду запою. На візиті № 2 70,00 % та 96,67 % пацієнтів відповідно і на візиті № 3 70,00 % та 96,67 % відповідно відмічали, що випивали протягом дня. На візиті № 2 (55,00 % та 80,00 % пацієнтів відповідно) і на візиті № 3 (53,33 % та 80,00 % відповідно) відмічали, що думали постійно про алкоголь та про те, як би випити.

На візиті № 5 (75,00 % та 50,00 % відповідно) відмічали, що їм протягом останніх трьох місяців в результаті прийому алкоголю не доводилось чути те, чого не було в дійсності.

В той же час, стосовно всього 4-х запитань шкали достовірні розбіжності мали місце на всіх візитах. Не відчували дивні та лякаючи відчуття коли випивали на візиті № 1 26,67 % пацієнтів групи № 1та 10,00 % пацієнтів групи № 2; на візиті № 2 — 30,00 % и 3,33 % відповідно; на візиті № 3 — 28,33 % и 0,00 % відповідно; на візиті № 4 — 26,67 % и 0,00 % відповідно; на візиті № 5 — 28,33 % и 0,00 % відповідно. Один або два рази відчували дивні та лякаючи відчуття коли випивали: на візиті № 1 — 66,67 % и 86,67 % відповідно; на візиті № 2 — 65,00 % и 96,67 % відповідно; на візиті № 3 — 66,67 % и 100,00 % відповідно; на візиті № 4 — 68,33 % и 100,00 % відповідно); на візиті № 5 — 71,67 % и 100,00 % відповідно.

Ніколи не доводилось в результаті прийому алкоголю відчувати істот, які повзають по тілу (жуків, павуків тощо), яких не було в дійсності, на візиті № 5 — 76,67 % пацієнтів групи № 1 та 56,67 % пацієнтів групи № 2. Доводилось в результаті прийому алкоголю відчувати істот, які повзають по тілу (жуків, павуків тощо), яких не було в дійсності, на візиті № 5 — 18,33 % и 36,67 % відповідно; декілька разів доводилось в результаті прийому алкоголю відчувати істот, які повзають по тілу (жуків, павуків тощо), яких не було в дійсності, на візиті № 1 — 23,33 % и 6,67 % відповідно; на візиті № 3 — 18,33 % и 3,33 % відповідно. На візиті № 4 (68,33 % та 50,00 % відповідно) і на візиті № 5 (68,33 % та 36,67 % відповідно) не спостерігались судоми після періоду запою. На візиті № 2 (70,00 % та 96,67 % пацієнтів відповідно) і на візиті № 3 (70,00 % та 96,67 % відповідно) відмічали, що випивали протягом дня. На візиті № 2 (55,00 % та 80,00 % пацієнтів відповідно) і на візиті № 3 (53,33 % та 80,00 % відповідно) відмічали, що думали постійно про алкоголь та про те, як би випити. Майже третина пацієнтів групи № 1 (31,67 % проти 13,33 % пацієнтів групи № 2 на візиті № 2 відмітили, що вони мали безуспішну спробу кинути пити.

Відмічають, що не п'ють швидко алкогольні напої (залпом) на візиті № 2 31,67 % пацієнтів групи № 1 та 13,33 % групи № 2; на візиті № 3 — 35,00 % та 16,67 % відповідно; на візиті № 4 — 26,67 % та 6,67 % відповідно. Відмічають, що п'ють швидко алкогольні напої (залпом) на візиті № 2 (68,33 % и 86,67 % відповідно); на візиті № 3 (65,00 % и 83,33 % відповідно); на візиті № 4 (73,33 % и 93,33 % відповідно).

Таким чином, оцінка важкості алкогольної залежності за шкалою ADS та її динаміка протягом спостереження показала, що протягом 4-х візитів достовірної різниці поміж оцінкою важкості алкогольної залежності серед пацієнтів обох груп порівняння не виявлено (на візиті № 1 показник важкості алкогольної залежності склав в середньому 26,22 ± 1,09 бали серед пацієнтів групи № 1 проти 25,57 ± 0,90 бали в групі № 2; на візиті № 2 — 26,10 ± 1,08 бали серед пацієнтів групи № 1 проти 27,83 ± 0,97 бали в групі № 2; на візиті № 3 — 25,53 ± 1,11 бали проти 27,03 ± 0,90 бали відповідно; на візиті № 4 — 23,22 ± 0,95 бали проти 25,33 ± 1,10 бали відповідно). Достовірна різниця з'являється лише на п'ятому візиті — 19,62 ± 0,57 бали серед пацієнтів групи № 1 проти 22,07 ± 0,89 бали в групі № 2 (p < 0,05). У той же час необхідно відмітити, що достовірна різниця поміж обстеженими обох груп має місце і на інших візитах при аналізі окремих відповідей на запитання анкети. І лише стосовно всього 4-х запитань шкали достовірні розбіжності мали місце на всіх візитах, стосовно дивних та лякаючих відчуттів в період коли пацієнти випивали; відчуття істот, які повзають по тілу (жуків, павуків тощо), яких не було в дійсності; наявності безуспішних спроб кинути пити та швидке вживання алкогольних напоїв (залпом).

Список літератури

1. Снижение уровня потребления алкоголя как результат терапии алкогольной зависимости / [Дж. С. Гарбутт, Д. Р. Гастфренд, Х. М. Петтинати, Р. Ф. Форман] // Вопросы наркологии. — 2009. — № 4. — С. 81—95.
2. Зобин М. Л. К оценке эффективности лечения наркологических заболеваний / М. Л. Зобин // Журнал неврологии и психиатрии им. С. С. Корсакова. — 2007. — Вып. 1. (Алкоголизм. Приложение к журналу). — С. 74—78.
3. Зобин М. Л. Неполные ремиссии. Негативный результат или положительная динамика? / М. Л. Зобин. — В кн.: Дискуссионные вопросы наркологии. — Иваново, 2005. — С. 12—14.
4. Зобин М. Л. К вопросу об оценке эффективности лечения в наркологии / М. Л. Зобин // Наркология. — 2006. — № 10. — С. 70—72.
5. Бойко Е. О. Качество жизни и социальное функционирование как критерии эффективности терапии / Е. О. Бойко // Вопросы наркологии. — 2008. — № 5. — С. 58—65.
6. Ерышев О. Ф. Современные тенденции фармакотерапии больных с алкогольной зависимостью : обзор. сообщ. / О. Ф. Ерышев, В. В. Аркадьев, К. Эбонг К. // Психиатрия и психофармакотерапия. — 2003. — 5, № 6. — С. 254—256.
7. Доказательная медицина в наркологии / под ред. Е. М. Крупицкого и Э. Э. Звартау // Ученые записки СПбГМУ им. акад. И. П. Павлова. — 2003. — Т. X (2). — С. 1—68.
8. Крупицкий Е. М. Применение фармакологических средств для стабилизации ремиссий и профилактики рецидивов при алкоголизме / Е. М. Крупицкий, Э. Э. Звартау // Там же. — 2003. — Т. 2. — С. 12—23.
9. Крупицкий Е. М. Применение фармакологических средств для стабилизации ремиссий и профилактики рецидивов при алкоголизме: зарубежное исследование / Е. М. Крупицкий // Вопросы наркологии. — 2003. — № 1. — С. 51—60.
10. Крупицкий Е. М. Парадигма доказательной медицины: принципы проведения клинических исследований в наркологии / Е. М. Крупицкий, А. В. Борцов // Обозрение психиатрии и медицинской психологии. — 2009. — № 1. — С. 411.
11. Пятницкая И. Н. Общая и частная наркология : руководство для врачей / И. Н. Пятницкая. — М.: Медицина, 2008. — 640 с.
12. Сиволап Ю. Я. Фармакотерапия в наркологии : краткое справочное руководство / Ю. Я. Сиволап, В. А. Савченков ;под ред. Н. М. Жарикова. — М.: Медицина, 2000. — 352 с.
13. Свифт Р. Лекарственная терапия алкогольной зависимости / Р. Свифт // Обзор современной психиатрии. — 2001. — Вып. 3(11). — С. 61 — 70.
14. Starosta, A. N. The BRENDA model: integrating psychosocial treatment and pharmacotherapy for the treatment of alcohol use disorders / A. N. Starosta, R. F. Leeman, J. R. Volpicelli // Journal of Psychiatric Practice. — 2006. — Vol. 12(2). — P. 80—89.
15. Miller W. R. The drinker inventory of consequences: An instrument for assessing adverse consequences of alcohol abuse. Test Manual. Project MATCH. Monograph Series v. 4 (NIH Publication No. 95-3911) / W. R. Miller, J. S. Tonigan, R. Longabaugh. — Rockville, MD: National Institute on Alcohol Abuse and Alcoholism (NIAAA), 1995.

Надійшла до редакції 17.06.2013 р.

С. Д. Чугай

ГУ «Институт неврологии, психиатрии и наркологии НАМН Украины» (г. Харьков)

Динамика выраженности алкогольной зависимости у обследованных лиц во время лечения антиконвульсантами (по результатам использования методики ADS)

Проведено сравнение 90 мужчин в возрасте 20—60 лет, которые страдали на алкогольную зависимость, из них 60 лиц получали антиконвульсант топилепсин в сопровождении технологии BRENDA, еще 30 лиц получали антиконвульсант карбамазепин также в сопровождении технологии BRENDA. Оценка тяжести алкогольной зависимости по шкале ADS и ее динамика в течение наблюдения показали, что в течение 4-х визитов достоверной разницы между оценкой тяжести алкогольной зависимости среди пациентов обеих групп сравнения не выявлено. Достоверная разница появляется лишь на пятом визите. В то же время необходимо отметить, что достоверная разница между обследованными обеих групп имеет место и на других визитах при анализе отдельных ответов на вопросы шкалы ADS. И лишь относительно всего 4-х вопросов шкалы достоверные разногласия имели место на всех визитах.

Ключевые слова: выраженность алкогольной зависимости, поддерживающая терапия, антиконвульсанты.

S. D. Chugay

State institution "Institute of Neurology, Psychiatry and Narcology of the NAMS of Ukraine" (Kharkiv)

Dynamics of expressed of alcoholic dependence at the persons during the medical treatment anticonvulsants (on results of the use of the ADS method)

Comparison is conducted 90 men in age 20—60 years which suffered on alcoholic dependence, from them 60 persons got topilepsin escorted by the BRENDA technology, still 30 persons got also Carbamazepine escorted by the BRENDA technology. Estimation of weight of alcoholic dependence on the ADS scale and its loud speaker during the supervision showed that during the 4th visits of reliable difference between estimation of weight of alcoholic dependence among the patients of both groups comparison is not exposed. A reliable difference appears on a fifth visit only. At the same time it is necessary to mark that a reliable difference between inspected both groups takes place and on other visits at the analysis of separate answers for the question of the ADS scale. And, only, in relation to all 4th questions of scale reliable disagreements took place on all visits.

Keywords: expressed of alcoholic dependence, supporting therapy, anticonvulsants.